

REPORT REGIONU

Kraj Vysočina

Regionální spolupracovnice:

Mgr. Jesika Oulehlová - online lektorka kurzů češtiny pro cizince, NPI - krajská koordinátorka podpory pedagogickým pracovníkům v oblasti děti/žáci cizinci, META - regionální pracovnice pro Kraj Vysočina od roku 2023

Téma platformy:

Jak zapojovat vícejazyčné žáky/žákyně (s OMJ) do výukových předmětů

Datum: 19. 11. 2024

Anotace:

Online diskusní setkání pro všechny učitele základních škol z Kraje Vysočina, kteří si lámou hlavu s tím, jak zapojit do běžné výuky žáky a žákyně s nedostatečnou znalostí češtiny. Věnovali jsme se tomu, jak je možné tyto děti podpořit. Celé setkání bylo zaměřené na konkrétní tipy do výuky. Nedílnou součástí bylo sdílení dobré praxe ze škol.

Věnovali jsme se tématům:

- komunikace a spolupráce mezi pedagogy; (tým ŠPP, učitel ČDJ, AP, koordinátor inkluze);
- jak pracovat s vytyčením obsahových a jazykových cílů;
- představili jsme si vhodné principy a metody zapojování do výuky.

Hosté platformy:

Mgr. Barbora Nosálová - spolupracovnice Mety o.p.s., lektorka webinářů pro pedagogy, vyučující ČDJ, autorka publikace *Učíme češtinu jako druhý jazyk*, spoluautorka Kurikula ČDJ pro ZV

Mgr. Lenka Picková - zástupkyně ředitelky pro oblast vzdělávání cizinců na ZŠ Křížové v Jihlavě, odborná konzultantka NPI pro Kraj Vysočina

Mgr. Erik Berger - zástupce ředitelky pro 2. stupeň na 4. ZŠ Švermova, Žďár nad Sázavou

Příklad dobré praxe z regionu:

*Jako příklad dobré praxe si dovolím zmínit **ZŠ Křížovou v Jihlavě**. Jedná se o školu určenou pro bezplatnou jazykovou přípravu. Z celkového počtu 380 žáků školu navštěvuje 145 žáků s odlišným mateřským jazykem. Škola aktivně spolupracuje s partnery v Kraji Vysočina, kteří se problematice žáků s OMJ věnují a snaží se najít možné průsečíky spolupráce, která by těmto dětem žákům/žákyním pomohla.*

Nově přichozím dětem s OMJ se dostává rozsáhlé podpory. Pokud je to možné, škola si zažádá NPI o adaptačního koordinátora, který se dítěti věnuje v rozsahu 40 hodin/měsíc. S každým nově přichozím žákem s OMJ škola provede jazykovou diagnostiku. Žák je samozřejmě následně zařazen do příslušné jazykové skupiny a začne s jazykovou

přípravou. Žákovi s OMJ je vypracován PLPP, který je po 3 měsících společně vyhodnocován. Od 7. ročníku škola nabízí jako 2. cizí jazyk češtinu jako druhý jazyk. Škola si zakládá na vzájemné spolupráci a dobré komunikaci pedagogického sboru (tzn. učitelé jazyků, učitelé naukových předmětů, asistenti pedagoga, speciální pedagogové atd.)

V jednotlivých předmětech škola dbá na to, aby byla výuka pro žáky s OMJ dostatečně vizualizovaná. Je tedy naprosto běžné, že pedagogové pracují s názornými ukázkami, s obrázky či schémata. Pedagogové se snaží zadávat stručné a jasné instrukce a vždy si ověřují, zda žáci správně porozuměli. Žáci v hodinách běžně využívají slovníčky, upravené pracovní listy, čtecí pera. Ve škole je pedagogům k dispozici rozsáhlá knihovna s učebními materiály pro žáky/žákyně s OMJ.

Univerzální PLPP, který ZŠ Křížová pro své pedagogy vytvořila, najdete na Inkluzivní škole [ZDE](#). Je vytvořený tak, aby ho mohl využít každý pedagog, který má ve třídě vícejazyčného žáka. PLPP stačí přizpůsobit individuálním potřebám konkrétních žáků. Učitelům takto vytvořený vzor ušetří čas, velmi doporučujeme jeho využití všem pedagogům!

Zjistili jsme:

Jak na Vaší škole podporujete děti s nedostatečnou znalostí češtiny?

- Nově příchozí žáky podporuje adaptační koordinátor.
- Žáci jsou zařazeni do jazykové skupiny v rámci bezplatné jazykové přípravy.
- Pro žáky je zajištěno doučování.
- Snažíme se o strukturovanost výuky a využíváme vizualizaci.
- Využíváme pedagogickou intervenci.
- Upravujeme pracovní listy.

Upravujete pro děti s nedostatečnou znalostí češtiny vzdělávací cíle?

Z grafu je zřejmé, že většina respondentů vzdělávací cíle upravuje. Pouze 3 respondenti odpověděli NE a pro jednoho respondenta nebyla otázka relevantní, neboť nepracuje přímo ve škole.

Jaké pomůcky a materiály při výuce dětí s nedostatečnou znalostí češtiny používáte?

- učebnice pro výuku ČDJ (konkrétně *Levou zadní 1,2, Domino, Mluvnice pro žáka - cizince (RAABE), Hezky česky*),
- pracovní listy (vlastní nebo stažené z Inkluzivní školy),
- obrazové materiály (kartičky s obrázky, schémata),
- tablety,
- slovníky.

Nejčastější otázky pedagogů z regionu:

Nejvíce pedagogy zajímaly **konkrétní tipy do výuky**. Chtěli se dozvědět, jak mohou děti s nedostatečnou znalostí aktivně zapojovat do výuky. Zajímala je **praxe dvou vystupujících škol**. Otázky tohoto charakteru byly účastníkům zodpovězeny v rámci příspěvků.

Otázky, které v rámci platformy nebyly zodpovězeny, byly účastníkům zaslány zpracované v rámci uceleného dokumentu, který příkládám níže.

Odovědi na otázky z registračního formuláře z regionální platformy v Kraji Vysočina na téma: Jak zapojit vícejazyčné žáky a žákyně (s OMJ) do výukových předmětů

1. Jak materiálně podpořit školy při individualizaci výuky?

Spotřební materiál, jako jsou například papíry a tonery, se dají financovat z těchto zdrojů:

- z rozpočtu zřizovatele
- ze šablon OP JAK
- v rámci 2. a 3. PO (omezený zdroj)

Jak to funguje, když čerpáme finance ze šablon? Odpovědí by mohla být zkušenost z jedné nejmenované ZŠ, která se s námi o své zkušenosti podělila. Postup je následující: Ve škole lze zřídit speciální „šablonovou kartičku“ ke kopírce, na níž bude neomezený kredit. Tyhle kopie navíc se pak účtují v rámci šablon (spotřeba např. v rámci šablony na doučování, na čtenářský klub apod.)

Další cestou může být oslovení rodičů, sponzorů apod. Na začátku roku mohou například rodiče přinést po jednom balíku papírů.

2. Jak bude vzdělávání žáků s OMJ finančně podporováno v příštím roce?

Informace o financování češtiny jako druhého jazyka a další podpory na základních školách krásně shrnuje článek na [Inkluzivní škole](#). Najdete ho [ZDE](#).

3. Lze ukrajinským žákům na ZŠ upravovat obsah vzdělávání?

V tomto případě je rozhodující doba, po kterou se žáci v České republice vzdělávají. **Žákům s dočasnou ochranou nebo s vízem k pobytu nad 90 dní za účelem strpení pobytu na území ČR, kteří jsou v adaptační fázi, tedy vzdělávají se tu méně než 1 rok, lze na nezbytně nutnou dobu upravit či zcela nahradit vzdělávací obsah.** V tomto případě nemusí být změny v souladu s RVP ZV ani s ŠVP. Je doporučeno tyto změny evidovat např. formou upraveného rozvrhu nebo zápisem z pedagogické rady, kde se změna projednávala.

Při hodnocení vychází učitel z upraveného obsahu vzdělávání. Předměty, kterých se žák neúčastní, se nehodnotí a neuvádí se ani na vysvědčení.

Žáci cizinci, kteří se vzdělávají v ČR déle než 1 rok, jsou vzděláváni od 1. 9. 2024 plně v souladu s RVP ZV, avšak obsah předmětu Český jazyk a literatura bude přizpůsoben jejich možnostem.

Podrobněji o této problematice pojednává článek *Lex Ukrajina – vzdělávání*, který najdete na *Inkluzivní škole* [ZDE](#).

4. Kde získávat adekvátní materiály?

Rozhodně Vám doporučíme náš webový portál [Inkluzivní škola](#), kde najdete nejen tipy na kvalitní učebnice, ale také tu jsou ke stažení pracovní listy do konkrétních předmětů. V tomto školním roce navíc web *Inkluzivní školy* dostal novou podobu a stal se uživatelsky přívětivějším.

The screenshot shows the homepage of 'Inkluzivní škola.cz'. At the top, there is a navigation menu with links for 'Téma', 'Články', 'Materiály', 'Kurzy a akce', 'Novinky', and 'Kontakty'. A search bar is located on the right. The main heading reads 'Podpora pro pedagogy při práci s dětmi a žáky s odlišným mateřským jazykem.' Below this, a short paragraph describes the organization's mission. A search bar with the placeholder 'Hledaný výraz...' and a 'Hledat' button is present. The page features four main content categories, each with an icon and a list of filters: 'Téma' (with filters MŠ, ZŠ, SŠ, vše), 'Články' (with filters MŠ, ZŠ, SŠ, vše), 'Materiály' (with filters MŠ, ZŠ, SŠ, vše), and 'Kurzy a akce' (with filters MŠ, ZŠ, SŠ, vše). An illustration of a teacher and students is also visible.

Vyberete si hned na titulní straně kategorii, která Vás zajímá a současně zvolíte stupeň vzdělávání, pro který informace/materiály hledáte. Výsledkem je, že od první chvíle si vybíráte z velké zásobárny adekvátních materiálů, které potřebujete.

Další odkaz, který Vám určitě poslouží jako studnice materiálů a inspirace je web:

[Čeština jako druhý jazyk – učebnice & materiály | Zapojmevšechny.cz](#)